

КъМР-ни Башчысы

Жигитлени жууукълары, нёгерлери да эсгергендиле

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** РФ-ни Следствие комитетини ишчи борчларын толтурган кезиуде жан берген кыулукъчуларыны эсгертмесине гюлле салгъанды. Аны юсюнден регионну оюучусуну МАХ-да каналында белгиле этилгенди.

Россейни следствие органларыны кыулукъчулары законлукъну сакълайдыла. Ала ишчи борчларын толтургъанда, кишиликини, тутучулукъну, жигитликини, кеслерин аймагъанны юлгюсон кёргозтедиле. Право низамны сакълачула, аланы борчлары уа аманлыкъчылыкъгъа къажалукъсуду, инсанларыбызны эркинликлерин, Ата журтубузну сакълауду – ёсюп келген тёлуге кишиликини, Ата журтубузга кертликни ахшы юлгюсю болгъанлай кыаллыкъдыла. Ол дуниялары жарыкъ болсун, - дегенди Казбек Коков.

Хурметлеу жумушлагъа жигитлени жууукълары, аланы биргелерине кыулукъ этгенле, нёгерлери, Россейни Следствие комитетини ара аппаратыны келечилери, СК-ны Шимал-Кавказ федерал округда жер-жерли бёлюмлерини таматарлары да къатышхандыла.

РФ-ни Следствие комитетини ишчи борчларын толтурган кезиуде ёлтюрюлген кыулукъчуларыны хурметлерине эсгертме Нальчикде Ёмюрлюк отну тийресинде быйыл июльда салынганды. Ол 313 жыл мындан алгъа кыралда биринчи следствие органла кыуралгъанларына эмда Россей Федерацияны Следствие комитетине 15 жыл толгъанына аталгъанды.

«Сермешлени сейир ётериклерине, кючлюле хорларыкъларына ийнанам»

КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Нальчикде «Вымпел» спорт комплексе дзюдодан битеуроссей эришулени кыуанч халда ачылыуларына къатышханды. Эришулени Россей Федерацияны Следствие комитетини жашаудан кетген ишчилерине эм энчи аскер операциягъа къатышханлары хурметлерине жоралагъандыла, деп билдириледи республиканы оюучусуну МАХ-да каналында.

Битеу да эришуледе кючлерин сынагъа 18 жыллары толмагъан 200 аслом спортчу къатышдыла.

Уллу спорт байрамны ачылыууна сыйлы къонакъла Россей Федерацияны Следствие комитетини жамауат-политика ишчи бардырыу управленийсыны оюучусу, Россейни Жигити **Сергей Петров**, Россейни дзюдодан федерациясыны президенти **Сергей Соловейчик**, энчи аскер операциягъа

къатышханла эм ветеранла, следствие органлары эм энчи аскер операцияда ёлген жигитлерини юйюрлерини къаршы адамлары, законла чыгъарыуу эм толтуруучу власть органлары бла кюч структураланы, муниципалитетлени, жамауатны келечилери да къатышхандыла.

Эришуле башланьрдан алгъа, жаш спортчулагъа алгъыш сёзле айтылгъандыла, чыгъармачылык коллективле да усталыкларын кёргозгендиле.

Жюрегими теренинден Къабарты-Малкъаргъа келген сыйлы къонакъланы спортну айнытыргъа эмда жаш тёлуюн патриот жаны бла юйретирге салгъан кыйынлары ючюн алгъышлагъанма. Спортчулагъа сермешлени тийишлисича бардырыгъа эм жетишимли болургъа тежегенме.

– Хош келигиз Къабарты-Малкъаргъа, эришуледе эм кючлюле хорласынла! – деп айтылады билдирюуде.

30 сентябрь – ДНР, ЛНР, Херсон эм Запорожье областла Россейге къайтхан кюн

«Къадарларын сайларча жүрек излемлерин толтурургъа болушургъа керекбиз»

ТАРЫХ

2014 жылда Украинада кырал власть зор бла алышынгандан сора, ДНР-ни бла ЛНР-ни жамауаты жангы оюучулагъа бойсунургъа унамай, халкъ ополчение кыралады. Ызы бла 7 апрельде Донецк Халкъ Республиканы Совети регионну жалынчакъсызлыкъын тохташдырады. 27 апрельде уа анга Луганск Халкъ Республика къошулады. Ызы бла эки регионда да референдумла бардырылып, жамауатны 89-96 процентинден асламы Украинадан жалынчакъсызлыкъларын сайлайдыла, кеслерини конституцияларын жарашдырадыла. Алай Киев эм запад кыралла аланы къабыл кёрмейдиле.

Ма ол кезиуден сора Украинаны жанындан мамыр адамлагъа басыулукъ, азап чегу башланады. Арт жыллада хал бютонда огуурсуз болгъан эди. Украинны неонацистле мамыр адамлары – тишируулары,

2022 жылда 30 сентябрьде Донецк Халкъ Республика, Луганск Халкъ Республика, Запорожье область эм Херсон область Россейни къауумуна артха къайтхандыла. Ол жаны бла келишимле халкъ референдум бардырылгъандан сора къабыл кёрюлгендиле.

сабийлени, къартланы – ёлтюрюп тургъандыла. Халкъ а жалаанда

къоркъуусузлукъда жашаргъа, кесини миллет энчилигин, тилин

сакъларгъа, тарых тюзлюкню къайтарыргъа сюйгенди.

Донбассда къауугъа сегиз жыл баргъанды, бу кезиуде 14 мингге жууукъ адам ёлгенди, кёпле атышуладан кчачып, башха жерлеге кчгендиле.

2021 жылда кюз артында Донбассда хал бютонда къоркъууу болады. Киевни тилеги бла запад кыралла Украинаны аскерини кючюн ёсдюрюуге бурулгъан мадарла этедиле, чеклени тийрелеринде атышуула тохтамайдыла.

2022 жылда 21 февральда бу регионланы башчылары Денис Пушилин бла Леонид Пасечник Россейни Президенти Владимир Путинден ДНР-ни бла ЛНР-ни жалынчакъсызлыкъларын къабыл кёрюуню юсюнден тилек этедиле. Россейни Къоркъуусузлукъ советини жыйылыуунда ол тюзге саналгъанды.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Эп мюлк

Тирлик жыйыу кыыстауду

Къабарты-Малкъарда эл мюлкде урунганла мирзеулюк нартюхню оруп башлагъандыла. Саулайда быйыл республикада мирзеулюк нартюх 117 минг гектар жерни алады. Бююнлюкте тирлик 18 минг гектардан жыйылгъанды, битеу да аллынган тирлик 115,6 минг тонна болгъанды, деп билдиреди республиканы оюучусуну МАХ-да каналында.

Андан сора чёплеуню тирлигин да алып башлагъандыла, бююнлюкте 2 минг гектардан 3,2 минг тонна жау берген битим жыйылгъанды. Терек бахчалада алмаланы бла эриклени жыйып башлагъандыла. Тирлики бир бёлегин жюк ташыган ауур машиналагъа жюклеп, кыралны жер-жерлерине ашырадыла.

Къалгъанын мында кыш кезиуге сакъларча уллу холлодильниклеге жыйадыла. Быйылгъы тирлики алып башлагъанлы, тюрлю-тюрлю жемишледен 280 минг тонна жыйылгъанды.

Тирлик жыйыу бла бирге кюзлюкледен келир жылгъа урлукъну салыу башланганды. Этилген ал тергеулеге кёре, кюзлюклени 60 минг гектарда салыргъа мурат барды, ол бирси жылла бла тенгешдиргенде да, аллай бир болады. Сабанчыла кереклиси тенгли бир урлукъ бла жалчытылынгандыла, андан сора да минерал семиртгичле да келтирилгендиле.

Бююнлюкте кюзлюкледен рапсны, будайны, арпаны 2 минг гектаргъа ур-

лукъларын тошгоргендиле. Кезиулю сабан ишле белгиленген болжалладан кеч къалмай бардырыладыла, деп айтылады билдирюуде.

Республикада мирзеу алыуда нартюх биринчи жерде турады. Сёз ючюн, быйыл битеу да мирзеулюк битимле 213,4 гектарда ёсдюрюлгендиле, аны эки тенгинден асламысында нартюх себилген эди. Ол себепден нартюхню мирзеу жыйылгъан тирликден башха битимледен эсе асламыракъды. Озгъан жылда битеу да мирзеулюк битим-

Прохладна, Май, Терк, Басхан эм Зольск районлагъа жетеди.

Терек бахчалада да алманы бла эрикни жыйып кюрешедиле. Жемишлени бир кесеги жеринде окъуна сатылыргъа ашырылады, башхасы уа жарашдырылыргъа эм сакъланьргъа жибериледи. Бытыр алмадан бла нанькъландан 1,1 миллион тонна жыйылгъанды, неда бурунну жылдан 7,4 процентге кёп. Быйыл да терек бахчаланы санына къошулгъанын эсге алсакъ, андан да бай тирлик алыны-

леден 1,2 миллион тонна алынган эди, ол санда нартюхню мирзеуге деп жыйылгъаны 860 минг тонна болгъанды.

Чёплеуню юсюнден айтханда да, 2 минг гектар чакълы бирден 3,2 минг тонна тирлик жыйылгъанды. Быйыл чёплеу 15 минг гектарда ёсдюрюлгенди, аны иги кесеги неда 80 проценти

ры сакъланады.

Андан сора да, кышлыкълагъа да урлукъ салып башлагъандыла, аны кезиунде жерни семиртгичле бла кючлейдиле. Алай бла бусагъатда кышлыкъ будай, арпа эм рапс да 2 минг гектар тенгли бирде себилгендиле. Ишле агротехника болжалдан кеч къалмай тамамлангъанларында белгилерчады.

Кюзлюклени себип башлагъандыла

Бююнлюкте Къабарты-Малкъарны мюлклеринде кюзлюклеге бёлюнген жерлеге кыыстау урлукъ салып кюрешедиле. Ол санда тийишли ишле 2 минг гектарда тамамлангандыла.

Саулай алып айтханда, быйыл республикада кюзлюклеге 60 минг гектар бёлюнгенди. Ол башха жыллада кёрюмдуге жете кетеди. Башха жыллада, сабанланы иги кесегинде неда 44 минг гектарда – кюзлюк будай, 10 минг гектарда – арпа эм 5,5 минг гектарда рапс ёсдюрюлюкдю.

Кюз арты сабан ишле агротехника болжалдан кеч къалмай бардырылгъанлары битимле заманында тамырланьрча эм кыш

сууукълагъа иги чыдарча себеплик этерикди.

Мюлкде Гостха келишген кесибизни урлукъну хайырланадыла. Жерни кючлерча минерал семиртгичле да салынмай къалмайдыла. Заранлы жаныуарладан бла

аурууладан къорууларча мадар да этиледди.

Жерчиликде урунганла билдиргенлерича, тийишли кезиулю ишлени сууукълагъа дери тамамлар умутлары барды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ОГРАНИЧЕННЫЙ НАБОР
в подразделения БПЛА

ВОЗМОЖНОСТЬ УВОЛИТЬСЯ
ПО ОКОНЧАНИЮ КОНТРАКТА

6 500 000 РУБ.
ЗА ПЕРВЫЙ ГОД

3 500 000 РУБ.
ЕДИНОВРЕМЕННО

Списание долгов
до 10 млн. руб.

ОБРАЩАТЬСЯ: г. Нальчик, ул. Идарова, д. 198 Тел.: +7 (952) 579 03 45

Телефонугъуз бла бу QR-кодну хайырлана, «Заман» газетге 2027 жылны 6 айына жазылыргъа онг барды. Алайды да, жазылыгъыз, келир жылда да газет бла бирге болуругъузну излейбиз!

Минги тауну
этеклерин тазаларча

2 бет

Керти насынган
юлюшлюле

3 бет

Ич дуниясыны ариулузгъу
ишинде да ачыкъ кёрюне эди

3 бет

«Агам саны аз
эсе да, эл жашайды»

4 бет

Аны жамауатны асламысы актёрча таныгандыла бек алгъа. Ол сахнада көп сыфатха жан салганды: «Ромео бла Джульеттада» Капулетти бла Корефей, «Таулада танг жарыйды» деген драмада Мусукаланы Ахмат бла Смирнов, «Теири кылычда» Крәж, «Хыйлайыкь бла сиймеклик» комедияда музыкант Миллер, «Майсараны хыйлалары» комедияда Хажы, «Сын ташда» Аслангерий, «Фатимада» кызыны сойген жашы, артда баш иеси, «Артутайда» Тенгиз, «Дуэньяда» кеф эфенди, «Машенькада» профессор Горностаев, «Кыанлы тойда» Кыайтку...

Дагында Ибрагимни сахначыла драматургча да билгенди. Бир кыауум пьесаны авторуду ол: «Жаралы жүгүтүр», «Сюймеклики поэмазы», «Курман», «Шамай кыала», «Көзлери болгъан сиймеклик», «Ерюзмек», «Киши жеринде», «Жокьду мени атам», «Ыннаны дарманы», «Айлыкь турмала», «Элибизни адамлары», «Эртте-эртте»...

Фахму кеси жангыз келмейди деген айтыну кертигин Ибрагимни жашау ызында көрюрге боллукьду. Ол дагында ариу сөзлө, жорек сөзимли назмуланы, терен магъаналы тамсиллени авторуду. Аны «Чалгы», «Санга сауғам», «Жарыкь танг», «От жанады», «Сокь, сыбызгы», «Чакыр мени», «Сайламала», сабийлеге «Юзмөздө», «Хасан бла хораз» деген эми башха китаплары бардыла.

Башында айтылганыча, Мамеланы Ибрагим бек ариу жырлары да авторуду. Сөз ююн, аны назмуларына Отарланы Омар макъам такыгъан «Келин келеди» деген жыр бусагъатдагы тойланы да жарытады. Ол аламат алгыш тилекледен толгу, адетни шартларын сакълагъан жырны биринчи Омар кеси жырлагъанды. Бюгон аны Газаланы Алим, башха жашла да айтадыла.

Келинни алып келебиз, жол бериги!
Бек ариуун сайлагъанбыз, ма кёргөз.
Кыолан койгозле жайгыз,
жолубузгъа,
Толу аякь тудтургъуз
кыолубузгъа...

Аллай халкъ алтмыш жылдан бери жырлап келген жырладан бири уа «Терезенги жарыгъы» дегенди. Анга макъам композитор Жеттеланы Мустафир такыгъан аны белгилли жырчыларыбыз Жанатайлыны Исмаиль, артда Текуланы Махмут жырлагъандыла. Бусагъатда уа аны, «Сюймеклик» деген проектин салып, Аппайланы Арис айтады. Назмуну жумушакь сөзлери ариу макъам бла аламат

келишип, жорек кыуандырадыла. Бусагъатда аны Батчаланы Таулан жангырханды.
Мен сени излеп келеме,
Ингир сайын тэзалмай.
Жашыртын кырап турама,
Терезенгден көз алмай.
Акъырын жырлайма,
Сюймеклик излейме.
Терезенд шо
Тышына кыара деп тилейме...

Хазна ЖЫРЫ БАРНЫ ЖОЛУ — КЕНГ

Жыр багъа жетмез саугъа болгъаны белгилиди. Адам кыуанч юнионде жарыкь жыр такыгъанды, кыйын юнионде кой айтханды, кесини жорек сөзимлерин ары салып. Алгъаракъда телевиденияны бир бериюнде бешжыллыкь кызычыкь: «Мен магъанасы болгъан жырланы сюеме. Бусагъатда уа ала аздыла», – деп, кыарс кыакъдыргъан эди кесине. Хау, боладыла аз заманны ауузда тургъан жыла, алай а унутулмагъанла да кёндюле, насыпха.

Малкъар халкь кёчгюнчюлюден кыайтхандан сора тагъылгъан жырланы эшитсем, ол назмулагъа тобеп кыалсам окъугъан китабымда, аладан бир сейирлик хычыуунлукь келеди да, аланы жазгъанлагъа, макъам салгъанлагъа да кыайтып ыразылыгъымы айтыргъым келеди. Аллаи бир кыауум назмуну автору КъМР-ни сыйлы артисти Маммеланы Ибрагимди.

Бош, тынч аңгылашыннган, алай да айтылгъан сөзле бла сезимни ариулугъан, тазалыгъын көргөзтеди автор. Бюгон жазылгъан жырлада былай бир теренлик тапхан кыйынды. Дагында анда быллаи сөзле бардыла:
Ингир сайын терезине
Алай кенгиге ким ачад? – деп.
Тырманмыды ол, кьоркьумуду, алайлай сойгеними бирле менден алгъа болуп, кыачырып кетселе деп. Хау, аллай кьоркьуу да барды:
Отъесе сени терезенг
Башханымы жарытад?
Ма быллаи ариу жырлагъа тынгылагъанды замата тёлө.
Алтууланы Сю жырлачу «Санга ашыгып барам» деген жырны да сөзлери Маммеланы Ибрагим жазгъанды. Музыкасы уа Жеттеланы Мустафирди. Бу жыр да бир да болмагъанча жумушакь айтылып, кызыны бла жашны арасында таза сезимни ачыкьлайды. Айхай да, жырны жаш айтыргъа керек эди. Баям, Зоя аны жаратып, кеси алгъанды. Эсигизде болур:
Айтмасанг да мен билеме
Сен эрттеден сакълайса,
Хар кыарелдини мен сунуп,
Чытып жолгъа кыарайса...

Бюгон а уа бу жырны Алла Бойченко айтады. Ол: «Мен бу жыргъа сабий заманымдан тынгылап тургъанма. Алгъаракъда репертуарыма былай бир романтика кыошайым деп келгенди эсиме, ансы кырууда патриот жырланы айтама.

Арсен Батруков оранжировщик болуп, жыргъа жангы тёлөле эс бурурча, ол аланы кыуандырырча, жарыкьлыкь, кыуанч берирча этерге кюрешгенбиз. Алла Бойченко проектине да «Мен билеме» деп атагъанды Маммеланы Ибрагимни сөзлери бла.

Маммеланы Ибрагимни бла Жеттеланы Мустафирни «Татлы жукъла» деген жырлары не за-

ларына тагъылгъан «Сокь кьобузу» (Бизде – биченчи жыйында, Ингир сайын адетди той...) деген жырны композитору Ногайлыланы Махжитди. Ол ана тилибизде бек жарыкь, иш кёллюлюкге махтау салгъан, кьобуз бла айтылгъан жырды. Аны бюгон Тёппеланы Алим, Бёзюланы Солтан эмда Акъбайланы Лаура айтадыла.
«Сакълайма сени» (Сакълайма сени, термилтме мени, Аллынга кырап турама...) деген жырны бусагъатлада Чыпчыкъланы Светлана жангырханды.

Тумелланы Жаннет жырлагъан «Чакыр мени» (Жулдузладан толгъан салкын кечеледе Мен сени излейме, сюеме көрюрге) деген жырны сөзлери да Ибрагимниди, макъамын а Бёзюланы Алим жазгъанды. Аны Таукенланы Марзигат да жырлагъанды, дагында Аппайланы Ислам айтады.

Ибрагимни «Жукъла, балам» деген назмусуна Жеттеланы Мустафир жазгъан эди кеси заманында макъам. Ол халкь чыгармачылыккы юлгосюнде тагъылгъан бешик жырды. Анда быллай сөзле бардыла:

Ой акъ булутха батханды,
Ай да жукъларгъа жатханды,
Жулдузукъла да, көз кыага,
Башлагъандыла жукъларгъа.
Жукъла сен да, балачыгым,
Мени ариу таначыгым...

Ма быллаи аламат жырла такыгъанлада композиторла Маммеланы Ибрагимни сөзлерине. Бу чыгъармала кыйын сынауладан өттен – Улуу Ата журт урушну аллындан акхырына дери, көчгюнчюлюкко көрген авторну кыаллай таза, ариу жореги болгъанына, жорекден келген керти сөзю узакь созулгъан ёмюрюн, ол унутула билмегенине шагъатлыкь этедиле.

Алай а бир шарт жарсытады: бусагъатлада концертледе жырланы авторларын асламысында билдирген да этмейдиле. Кыалай эсе да ол шарт арадан кетип барды. Поэтле, композиторла жыр тагъып кыуандыргъанлары адет эди не заманда да. Бюгон ол затны Жалгъан интелект этеди. Эрттеден бери айтыла келген ол не бу жырны жырласала да бизни керти да фахмату, ол жаны бла улуу окуу юйлени бошап келген жашла бла кызыла, заманчууну, композитору атлары сагъынылмайды неда алышындырылып окуна айтылады. Аны арталдыла билмегенле окуна боладыла. Жаш поэтле туматгъан заманда этилген жырлагъа аланы атлары айтылып да кылады. Тынглайдыла ала да. Ол а тюзюмдю?!

Кыалым излейди сени ююн,
Алайсы сени манга бермейле,
Мен санга саулай дуняны

молююн,
Берлигими уа, баям, билмейле...
Маммеланы Ибрагимни назму-

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Унутмау Ич дуниясыны ариулугъу ишинге да ачыкь кёрюне эди

Ахшы инсанны аты, ол дуниясын алышындыргъандан сора да, аны таныгъанланы эслеринде, жашауларында сакъланады. Аллаи багъалы адамыбызны, чынтты устазны эстерип жазады бизге Махйиланы Азиза.

Атасын ол эсине келтиралмай эди, поэзон айтханда уа, арталлыда танымай эди. Алай атасын да, экинчи кызы тууарындан арталлыда хапары болмай, Кызыл Аскерде кыулукь этерге алып кетедиле. Алай бизни жигитибизни, биз хапарын айтырыкь кызычыкыны, абадан агешчилик болгъанды. Ма ол таний эди атасын. Битеу жууукълары бла бирге ариу атасы Созайланы Даутуну ашыргъанын бир да унуталмаучу эди. Сабий атасына жабышып... алай сие эди ол аны кююнуну алып, кыаты кысып кыуачкыларын. Алай Дауту, кыара намысны тутуп, жууукъларыны кыатында атгалмай алай, кыуачкылапмады жореге излегенича. Жаланда кызычыкь аны бутуна кыаты кысылгъанында, жылы, баласына сиймекликден толгъан кыолу бла чачын сылады. Бир нөнча айдан сора аны сойген юй бичеси Даутуха энтта бир кызычыкь саугаларыгъын, аны атына уа Тамара атарыкыларын а билмей кетди. Кыолунда эки гитче кызычыкы бла жаш тишируугъа сынаргъа тошгенини айтып аңгылатхан кыйын эди.

Абадан кызычыкы Фазика ажымлы аушуды. Жаш ана, ишини бла юйюно ортасында жетишпалмай, баласына сиймеклигин берип тойдуралмай, жан кечиндиргенди. Тамара уа анасын жаланда эрттенликде бек эртте, жукъу арасында неда кече кечигде, биягъы жукъу хорлай башлагъанында, көргенине юйренген эди. Ой жумушлагъа кесичиг тозелип, андан сора да, бир нөнча кыачырым узакьлыкьда орналгъан мектепге жюриоп билим алгъанды. Алай тайбигъатдан келген фахмусу болур эди - ол дерсперинден бла билимден улуу зауукьлыкь тапханды.

Ингир сайын а, бютонда кыышда, жууукълары, абаданла бирге жыйылгъ, сойген Холамланы эсгере, ары кыайтыргъа термиле, хапар айта эдиле. Кавказгъа, Герлөгөжге, Холамгъа – энди бу керлеге барыргъа Тамарачыкыны да эм улуу мураты болгъанды. Анда, абаданланы тургъан жерлеринде, тауладан саркъгъан таза шаудан суудан ичип, жореклерин сууттургъа сие эдиле кыарла. Аламат кышланы көрюп жашаргъа, таза суудандан ичере, ол айтылып тургъан жерледе насыплы

болургъа Тамара да бек сюеди. Туугъан жерибизге кыыз 1958 жылда халкькыбызны асламы бла бирге кыайтханды. Алай сабий муратларындыгъа Холамгъа угъай, жууукълары аны оуно этип, Вольный Ауулда тохтагъанды. Акъырын-акъырын жашау мурдор сала, кеслерин келимшире, жашагъан жерлерин жаратадыла, кеслерин да сюйдоредиле.

Тамара школдан сора педуцилищеге кирип, аны жетишмилли бошайды. Багугентини интернатында кыаршы жууугъу Бёзюланы Биялка бла бирге ишлеп тургъанды. Артдан артха аны жашауунда билим берген юйле бири бирин алыша эдиле. Нальчикдеги университет, Москвада Суратчы ланы академиясы. Жарсыугъа, академияны юйор болумларына кёре бошайлмагъанды.

Алай ариулукъгъа сиймеклик, тазалыкьлыкь бла кертиликге ийнану аны ёмюрюно баш жоругъу болгъанлай кыалгъандыла. Бош заманында Тамара сурат ишлей эди. Тенглерини, биргесине ишлегенлени суратларын кеслерине саугъалап аз кере кыуандырмалгъанды. Тайбигъатны суратлаугъа да улуу эс бургъанды. Андан сора да, эшюню бек жаратханды. Аны кыол ызы бусагъатда да көпледс сакъланады.

Бизни бюгонюню жигитибиз көп жылланы Хасанияны орта школунда ишлегенди. Ишчи тенглерни аны юсюнден былай айта эдиле: «Тамара Даутовна 4-5 сагъат ишлеп, кетип кыалгъанладан болмагъанды. Аны ишчи юню 10 сагъат болуучу эди. Дерспледен сора сабийлени шахарда чыгъармачылыкь арагъа элтип, ала анда торлю-торлю кружокьлада юйренгенлеринден сора, юйлерине ашырып, ишчи кюнон алай бошачу эди». Аны ююн болур эди сабийлени аталарындан бла аналарында аллай бир ыспас сөз эшиттени да. Арта уа, иги кесек жылла озгъандан сора, ол сабийле ёсоп, бирер жерде орналгъанларындан сора да, сийген устазлары аланы шүхълары болгъанлай тура эди.

Арта аны урунуу жолу биягы педколледжге келтиредди. «Школда ишлемеген устаз орта эм бийик билим берген окуу учреждениелада устаз болалмайды. Чынтты педагогну

жолу школдан башланады!» деучю эди ол кеси уа.

Анача, сабийге жарсыл биле эди ол. Андан сора да, берген жумушуну толтуруларын излей эди. Устазлыкь билим ала тургъанладан да көп китап оксурларын, жангы затлагъа юйренилерин тилей эди. Кесини илму ишин да жашауунда көрген, алгъан сынамына таяна жазып, жетишимли кыорулагъан эди.

Тенглерни бек хурметлегенди-ле, сойген да этгенди. Бир заманда айтырын арта салмагъанды неда бирлени кюйлеринден кьоркьомгъанды. Жан аурута билиуюно юсюнден а энчи айтырчале. Орамда иесиз кыалгъан итле, киштикле да аны табуучу эдиле. Тюкеннге барса, орамгъа чыкьса да, ала, чабышып, Тамараны кыатына жыйылгъандыла.

Керти адамны, огьурлу устазны юсюнден аны таныгъанла, билгенле да оюмларын айтханлай, жазгъанлай турадыла. Инсанны ызындан аллай бир жылыулу эсгерюу кыалгъаны ол да кесима бир насыпды, арабыздан кеткен адамны аты алай бла жашап турады, бизни да игиликеге итиндире, келлендире.

«Бир жол Тамара Даутовнаны юйюне баргъан эдим кыонакьгъа. Ол юйюне арбазы жаннет бахчагъа ушап, саулай жарсыуларымы чачхан эди. Юйюню ичиндеги тазалыкь, ариулукь, юйюне иесини хар нени да кеси жерине жарашдырып сала билиую эсимде бек ариу кыалгъанды. Кандидат ишин да ариулукьну бла поэзияны дуниясына жоралагъаны сейир туюлды.

Аны ол 2010 жылда кыорулагъанды. Саулайда кандидат дисертациясын 1940-1980 жыллада кыаркай-малкыар поэзияда энчиликтегге атагъан эди. Биз, диссоветни келечилери, ол ишни тынгылыгына, жазылуу ызына, сюзююно тюзлюкко, теренлигине, сөлешуу тилини хычыуулугъуна да сейир этип тынгылап, зауукьлыкь тапхан эдик. Комиссияны келечилери анга берген сорулагъа жууаплары уа тюз бир аламат жыргъа ушай эдиле. Сөзсюз, дуния бла бир теория материал излегени, окугъаны, билгени да шарт кёрюне эди. Жорекчалалыгы бла ачыкьлыкьы кескиз болгъандыла Тамара Даутовнаны», – деп эсгереди Тамараны филология илмуланы доктору Кючюкланы Зухура.

«Керти, тюз акъыллы адам болгъанды бизни устазыбыз. Экинчи анабызгъа санай эдик аны. Жашаугъа ариу көзден кыараргъа, игини амандан айыра билирге юйретгенди. Ариу суратла ишлеп, бизни көп кыуандыргъанды. Жашауундан, тарыхдан да сейир хапар айтыучусу эсимдеди. Бизни аталарыбызны бла аналарыбызны барын да таний эди. Аппаларыбызны бла магъарыбызны да сурашдырып, тамгаларынын тансыкыларгъа излегени көз алдында турады. Адамла да аны алай сие эдиле.

Хар бирибиз бла энчи ишлегенди. Биз аңгыламагъан тема болса, дерспледен сора кыюоп, аны аңгылатхыны жибермеучю эди. Чынтты устаз болгъанды. Созайланы Тамара Даутовнаны аты эсимбизе ёмюрге кыаллыкьды», – дегенди Ностуланы Лиза.

«Хар адамны да жашауунда анга ариу жол көргөзтген, аны абынса да, тыгъылмазгъа, кыбыгълса да, тоңюлмей тик кыола билирге юйретген устазларымдан бири Созайланы Даутуну кызыы Тамара болгъанды. Бюгонлюкде устазлыкь жашауумда бир зауукьлыкь бар эсе, ол да анга ушаргъа излегеним, аны сабийлени саулай жорегим бла сюеге юйретгени ююн болур. Аны таныгъаныма, көп акыл сөзюн эшиттениме, инсанлыкь энчилигим айтырунда кыооп кыйын болгъанына бек өхтемленем!» – дейди Ахматланы Заур.

Басмагъа **ТЕМУКУЛАНЫ Асият** хазырлагъанды.

Юйор

Керти насынган юлюшлюле

Иш бла Жангы Малкъаргъа баргъаныбызда, кыонакьбай, бирсилге хурметлери улуу болгъан, жарыкь кёллю, ачыкь да ниетли адамланы юйюрлеринде да болгъанбыз. Аллаиланы көрсенг а, миллетинг ючюн кёлнюг кыуанады, кыаллай сейир халкьны келечилерибиз биз дей, ол кыуанчынг бла бирге закийибиз Кыулийланы Къайсынны «Таулу болгъаным – ёхтемлигимди деген сөзлери эсийбизге тошедиле. Кыонакьбайла уа Киштикладандыла. Энди Солтан бла Сафигят юйюр кыурагъанлы 50 жыл толургъа алай көп да кыалмагъанды. Ала юч жашны ёсдюрюп, беш туудукъгъа да кыуана, халал кыйынлары бла жашайдыла.

Биз арбазгъа киргенлей окуна, жалпаны бир кыйырында кыаланып тургъан картоф машокьла мында керти да ишни сойген, аны магъанасын, эбин да аңгылагъан таулула жашагъанлары бир белгиси эдиле. Берлакьда уа – кыой жюн. Арта аны туугъан элим Бабугентде таратып келтиргенлерин билгенибиз а жорекге бютонда хычыуун көрюндю.

Солтанны ата-анасы Киштикланы Мустафа бла Шахмырзаланы Бийгъа сюргюн жыллада Къазахстанда кыурагъан эдиле юйор. Анда магъаданчыланы Кентау атлы шахарында тургъандыла, жети сабий ёсдюргендиле. Кыабарты-Малкваргъа кыайтыргъа эркинлик берилгенде уа, Кенделеннге келип, анда тохташардыла. Ол кезюде Солтан төртжыллыкь сабий болгъанды.

Жангы таулу элни кыурагъанын билгенлеринде, юйор биринчилени санында кечеди Жангы Малкваргъа. Эм алгъа мында кыабартылыла тургъан тийреден юй сатып аладыла, бюгонлюкде мында кыызлары Халимат бла Ханипа турадыла.

Солтан а элде мектепни айырмалы бошап, Басханда автомеханикге окугъанды, бу жаны бла хунерин белгилерчады. «Жангы Малквар» совхозда улуу машинаны жюриотуп, узакь заманны бет жарыкьлы урунганды. «1973 жылдан бери машина жюриютеме. Шукур, анча заманны ичинде тырнагмысы окуна ачитмагъан», - дейди кеси уа.

1986 жылда апрель айда Чернобыль АЭС-де болгъан авария, айхай да, бюгон да көпгени эслериндеди. Киштик улу уа ол салгъан кыйынлыккыны, хатаны кетериге кыатышхан жашларыбыздарды. Ары аны экинчи толкунунда элден дагында төрт жаш бла ийгендиле, жарсыугъа, энди бла дунияларын алышхандыла. Ол кезюде уа Солтан энди юйдегили да болгъанды, Хадис бла Ахмат а аталарын ашыгып сакълагъандыла.

Езни Краснодаргъа элтип, анда аины ичинде юйретгендиле. Ызы бла уа Чернобыльде юч аины ишлегенибиз от ёнчюлтоу машина бла. Бирсиле кыалгъан-кыулгъан жерлени осалса, андан букъсу ёрге хауагъа кёторюлмөзча, суу кыйгъанбыз.

Бизни аллыбызда баргъан жашла уа бютонда кыйналгъандыла: ала мекямланы чардакъларына минип ишгендиле. Уланьудан сакъларыкь абериле уа жокъун орунунда болгъандыла. Кёз аллыбыз кыарангы этип да бек кыйналгъанбыз. Ишбиз эки смөнгне баргъанды, солугъан жерибиз а Чернобыльден 12 километр узакьлыкьда эди. Ашсуларын боллукьду махтаргъа, алай эсе да, башыбыз ауруп, кёллюбюз аман этип, аш ашайлмагъанбыз, анга кёре кыйналып да жюриюгенбиз, - деп эсгергенди ушагъыбызны кезиюунда Солтан ол кюнлени.

Киштик улу «ЧАЭС-де авария кыйынлыккыны кетериге кыатышхан» деген майдал бла да саугъалангъанды. Андан да улуу саугъагъа ала юйюрге ол кезюде Динисламды кыошулгъанын санагъан эдиле.

Юйюрно анасы Сафигят а Салпагарларладан, ала уа Жангы Малкваргъа Кыарачайны Учкулан элпинден озгъан ёмюрню жетмишинчи жылларында келгенди. Алада уа онбир сабий ёсгенди. Аналары Кыулайланы Камилат бу элде жашагъан эгечи Мариямны бла кыарындышы Хаджи-Муратын, бирси жууукъларыны кыатларында болургъа излеп, бери алай көчгендиле.

«Биз бери келгенибизде, жетинчи класска бара эдим. Хар затны иги ёсгени, тирликин, бютонда көпгениле энликтилери, монглукь бизге бир да сейир көрюнген эди», - деп кыошлады Сафигят ушагъыбызгъа.

Мында мектепни бошагъандан сора уа, ол Тырнауузда аз вольту аппаратураланы заводунда кыарындашы Бийнөгөр бла бирге ишлегенди. Ызы бла Владикавказда уста-

ишни сойген, баш кечиндире билген адамладыла. Юйюрно тунгучу Хадис көп жылланы Ич ишледе бет жарыкьлы урунганды, бюгонлюкде «Эльбурс Органик» ООО-да ишлейди, юч жашны атасыды. Ахмат такси жюриютеди, Динислам да, университетни бошап, тамата кыарындышы бла ишлеп турады. Аны, аналарыныча, жыргъа, кьобузгъа хунери да барды.

Кыайсы аппаны-ыннаны да кыуанчы - туудукъларыдыла. Аладан таматала Азюр бла Тамерлан юристеlege окуу турадыла. Окуулары контракт бла болгъанлыкьгъа, ала, ауурлукьну юйюрге тошюрмей, ортакьгъа жер алып, бахча ишлейдиле.

Тамерлан гитчеликден да эркин тутушуу бла кюрешгенди. Республиа биз эгеч-кыарындаш, кыайын-келин арасында хурметни, бир бирни багъалауну көрдюк эмда сездик.

- Сафигят бизге келгенде, алыкьса гитче эдим. Той ол кезюде арбазлада баргъанды, анга уа, жаланда жууукь ахлунг угъай, саулай эл жыйылгъанды. Бизни юйде биринчи тобуоз эди да, хар не да сейир эди манга. Келин уа бюбюнден бюгонлюкдеча терк окуна чыгъарып кыоймагъанбызны, алай эсе да, ол отуда машина бла жаулукьла эшит тургъанын унутмайма. Былайда ююнню көргенсиз, бусагъатда эшиюну көпле кыйгъантолкунунда элден дагында төрт жаш бла ушакь эте олтурса да, кыюлн бош тутмайды, юйренип кыалгъан хали алайды. Аны бишлакълары уа! Аны элде көпле биледиле эмда сюедиле. Сабийлигимде мектептен келирме келин картоф бла этни бирге биширип турса, андан татыулу бир зат да көрюнемегенди, - дейди Ханипа, ушакьгъа кыошула.

Аллай, ол келтирген аз юлюгледен окуна адамланы бир бирге хурметлерин сезерге болады. Былайда Сафигятны иш кёллю, заманын бошуна оздурмагъан таулу ана болгъаны да ачыкъланады. Аны эшиюуне кыайтсакь, анга дайым да чындайлагъа бла ёрге жанлагъа бюртмала келгенлей турадыла. Чындайланы уа ол төрт ийне бла эшеди. Огъарында аны кыатышсалы юсюнден сагъынылгъанды, аланы уа ол юйдеги малланы сютлеринден эрттегили амал бла этеди, бюгонню порошюкланы хайырланмайды. Юйде келинчи да бишлакь сыгъа билгенине кыуана: «Ош да менден артха кыалмайды, кыолу ариу жарашады», - дейди.

Биз картофланы юсюнден да сагъыннган эдик, элде уа аны терк жетген тюрлюсюн февралда сагъыннган эдик. Аны урлугъун жыл сайын да ёзгертселе уа, ол заманда тирлик элпек болгъанына да аңгылатхандыла. Картофну кыазыны, аны кыйгъанларындан сора уа, наша, кыудору саладыла. Шукур, тирликге жер табылады, ол аз да зыраф болмайды. Бирси республикаладан окуна келип, аны юйден сатып алгъанла бардыла.

Айхай да, таулу малсыз болмайды. Андан кыруу турмазын, мал таулу адамны юйюне монглукь, берекет да келтиргенин а Солтанга атасы Мустафа тошюндюргенди. Аны жумушакь халлы таулу тишируу.

Алагъа кыарай: «Кенг жорекли, бар затка болгъаныча шукур эте билген, таза ниетли адамла», - деп көпди кёлюме. Бу юйюрге ол кюнню берекет, кыонакьбайлыкь, ачыкьлыкь да анга толусунлай шагъат эдиле. Аллаи таза ниетли адамланы кыатларында уа кесинг да аланы иги кесекден бери да танып тургъанча болуп кыалса.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

Юйрету Баш муратлары — тазалыкь

РусГидро компанияны Кыабарты-Малкварда бёлюму, Республиканы Сабий экология-биология арасы да болушуп, Нальчик сууну жа

«Агам саны аз эсе да, эл жашайды»

Элдеде, бютюнда регион-ну ара шахарындан узакъда орналгъан жерледе, фельдшер-акушер пунктлада ишлегенлени ишлери тынчды дерге жарамаз. Ангылатуы иш, аурууланы профилактикасы, диспансеризация, саулукълу жашауну жорукъларына юйретиу, вакцинация, аурууну башлангъан кезиун ачыкълап, багъыун амалларын жарашдыруу, инфарктдан, инсультдан сора реабилитация... Битеу бу борчла ФАП-ны медиклени боюнларындадыла.

Алгъын Лашкутада амбулатория энчи болуп ишлей эди, алай 2007 жылда ол, район поликлиникагъа къошулуп, жангъыдан къуралгъанды. Андан бери Лашкута элде ФАП Элбрус муниципал районну «Ара район больницаасыны» структура бѐлюмюдо.

Бюгюнлюкде ФАП-да Мечукаланы Лариса бла Соталаны Асият ишлейдиле. Элде саулукъ сакълалу жаны бла ала битеу керекли жумушун акиси бардырадыла. Мечукаланы Лариса ФАП-да эм жууаплы ишге борчлуду – ол фельдшерди, кеси

да бу элденди. «Туугъан элимде 1993 жылдан бери ишлейме, ол амбулатория эди, ол заманда доктор да бар эди, мен а медсестра болуп ишлей эдим», - дейди Лариса ушагъыбызда.

Ол айтханнга кѐре, алгъын район больницаны терапевтлери элде, юйлеге барып, саусузлагъа къарап тургъандыла. Бусагъатда жолоучулукъну графиги тюрленгенди, алай аны орунуна кѐчюучю (передвижной) ФАП машинала келгендиле, алада специалитстleden къуралгъан къауум ишлейди. Ала биринчи болушлукъ бла диагностика этедиле, анга деп кереклери да бардыла. Жолоучулукъну расписаниясын Элбрус районну ара больницаасыны элдеде баш врачы къурайды, ала жылгъа бек аздан тѐрт кере келип, саусузалы халларын тинтгенлей турадыла. Андан сора да, КъМР-ни Саулукъ сакълалу министерствосуну келишими бла халкъны флюорография тинтиую эмда тынгылы диспансер тинтиую дайым бардырылады. Соталаны Асият а участ-

Хабибуллах бла Айшат кеслери да лашкутачыладыла. Ушакъ нѐгерлерибизни айтханларына кѐре, ала болушлукъ этерге бир заманда да угъай демейдиле, туугъан эллерини адамларыны саулукълары ючюн къайгыргъанлай турадыла. Хабибуллах а керекли соруулагъа ингирде кеч окъуна жууап берип, хар затны тынгылы ангылатады.

Алай бла Лашкута элде ФАП саулукъ сакълалу ишни тынгылы бардырады.

ДОДУЛАНЫ Мадина.

Аталаны, аналаны сабийлерине, кеслерине да керекли багъыу мадарланы заманында толтурургъа бла жашчыкълагъа ол заманда къарайды. Мен а кюн сайын ишлейме. Врач келген заманнга аналаны сабийлери бла приёмгъа чакъырама. Адам саны аз болгъанлыкъгъа, эл жашайды, аз-маз ъседи», - дегенди Асият.

– Лашкута огъурлу, жарашулу элди, - деп къошулады ушагъыбызгъа Лариса. – Жарсыулары да, къуанчлары да ангылайдыла, тийишлисича ътдюре бил-

Итиниулюк «Дерслерими оюн халда бардырырча амал къурагъанма»

- Жамиля, быллай жер ачаргъа къалай оюм этгенсиз?

- Эм алгъа, ингиллиз тилге сабийлени юйретир муратым бар эди. Аны бла чекленип къалмай, манга жюрюрюк сабийлени юслеринден оюмлай, жашчыкълагъа бла кызычыкълагъа, иги сагъыш этерча, баям, аш да керек болур деген акъылгъа келгенме. Сѐз ючюн, бир-бир сабийле бери эрттенликде келедиле, башхалары уа - тюшден сора, мектепде окъугъан заманларына кѐре. Сабийлени ата-аналары ишде болгъан заманда, биргелерине аш алапырча бузлатылгъан ашла да этебиз.

- Хычинлени къуру сабийле да ала болмазла былайда?

- Хау, кертисин айтханда, окъучуларым ашны алай кѐп да алмайдыла жуукъ жашагъанлары себепли. Алай тѐгерекде жашагъан адамла, бегирекда къабартылыла, хычинлерибизни жаратып аладыла. Этгечим да, бош кюнюнде келип, тюрлю-тюрлю бѐрекле этеди.

- Ингиллиз тилден дерслеригизни уа къаллай методика бла бардырасыз?

- Мен омакъ китапла алмайма, окъуучуларыма да алдырмайма.

Нальчикде жангы къурала тургъан жетинчи микрорайонда бир тамаша жерчик барды. Тамашалыгъы уа недеди десегиз, былайда ингиллиз тилге юйренирге да, татыулу аш ашаргъа да онг барды. Алайды да, «GJ Suppy» бла «ХычинВАЯ» деген жерни иеси Гуталаны Аликини кызы Жамиля бла ушакъны Гертъокъланы Фатима бардыргъанды.

Ала багъадыла, къыйындыла, ингиллиз тилге юйретирге болушлукъ этмейдиле. Мектепде окъутхан китапла бла хайырлана, оюн халда болгъан энчи методикамы къурагъанма. Анга кѐре дизайнерни

болушлугъу бла сѐзлени къауумлап, карточкалагъа жыйышдырама. Жангъыз кесим хайырлангъан бусагъатда 13 оюн барды, хар биринде уа 51 сѐз. Алай бла сѐзле, оюн халда туура этилип, сабийлени

эслеринде къаладыла, тиллерин байыкъландырадыла.

- Юй иш а кѐп беремисиз?

- Юй иш а бермейе. Аны артыкъ магъанасы болмаз, деп сунама. Юй ишлери мектепде топпа-толуду.

- Хар сабий бла энчими огъесе къауумла блямы барады ишигиз?

- Окъуучула бла къауум-къауум ишлейме. Былай ишлеген заманда сабийле бир бири бла эришген этедиле, нени да иги билирге кюрешедиле.

Багъасы да, къауумлап ишлегенде, учуз келеди. Кесим да тѐрт сабий ъсдюргеним себепли, къыйын болгъанын ангылайма.

- Ары дери уа бир жерде урунганмысыз?

- Мектепде да, СГУ-да да ишлегенме, онтѐрт жыл стажым барды. Он жылны Бизнесни институтунда тыш къыраллы лекцияланы орус тилге кѐчюрюп да тургъанма.

- Мындан арысында уа не муратларыгъыз барды?

- Энди къысха заманны ичинде Хасанияда да ингиллиз тилге юйретирча жер ачаргъа деп турама. Ол муратым толса, туугъан элими сабийлери бла да къууанып, сыйюп ишлерикме.

Къармашулулукъ

Гитче тюкенде – хар не да элпек

Элбрус посѐлкада «Миг» деген тюкеннге Непеланы Муссаны жашагъан жерин сурай кирдик. Анда уа аны кызы Непеланы Мадина бла Надя Першанова (суратда солдан онгнга) къаллай товарла жетиймегенине къарай тура эдиле. Ала экиси да, адамланы сурамларын толтура, тюкен тапкаланы хар тюрлю ашарыкъ бла монг этип кбойгъандыла.

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алгъанды.

Сурат этюд

Булутла тѐнгшинде орналгъан Огъары Малкъар Мухол сыртындан бек ариу кѐрюнеди. Суратны ОСМАНЛАНЫ Хыйса алгъанды.

Ангылатуы

Къоркъуусузлукъну жорукъларын эсгертгенди

Жолда къоркъуусузлукъну ыйыгъыны чеклеринде Къабарты-Малкъарда «Сакъ болугъуз, сабийле школгъа барадыла!» ангылатуу жумушла бардырылгъандыла.

Къырал автоинспекторла жолдан жаюу ътерге эркин этилген жерге жуукълашхан кезиуде машинаны акъыртын жюрютюрге, адам сакълап тура эсе уа, тохтап, анга жол берирге керек болгъанын эсгертгендиле. Дагъыда водительлеге жаюу адамлагъа хурмет этерге, алагъа сакъ болургъа кереклисин да айтхандыла.

Ангылатуу ушакъланы кезиуюнде право низамны сакълалула сабийлени машинада къоркъуусузлукъларыны жорукъларын эслерине салгъандыла.

ТОКЪЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Баш редактор
КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш ред. орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш ред. орунбасары),
КЕТЕНЧИЛАНЫ Зульфия (жууаплы секретарь),
МУСУКАЛАНЫ Сакينات, ТИКАЛАНЫ Фатима,
ТРАМЛАНЫ Зухура,
УЙБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактурун приёмнай – **42-63-01**. Баш редактурун орунбасарлары – **42-38-21, 40-04-82**, жууаплы секретарь – **40-28-97**, секретариат – **40-93-62**, корректория, специалисте – **42-63-52**.

РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ:
Политика эм право – **42-24-02**, экономика – **42-66-73**, культура – **42-66-76**, социал ишле – **42-75-82**, курортла, туризм эм спорт – **40-39-93**, окъучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылуу – **42-37-94**, сурат алыучу – **40-59-18**, энчи корреспондент – **42-68-72**, операторла – **42-66-85**.

Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла. Газетде басмалангъан материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге болуукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапылдыла.

Газет Связны, информация технологияланы эмда асламлы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзору) Къабарты-Малкъарда управленясында **2016 жылда 19 декабрде** регистрация этилгенди.

Регистрация номер — **ПН № ТУ07-00118. Индекс - П 5893**

Газет ийикъгъа юч кере чыгълды – **геурюрге, орта, шабат** конлеле. Багъасы 13 сомду.

«Хореограф, суратчы да излейбиз»

Жангы Малкъарда Маданият юйно таматасы Локияланы Анжела бизге бусагъатда ишлеринде болумну юсюнден айтханды:

- Баям, элдеде Маданият юйлени жарсыулары бир кибик болурла. Баш жарсыу – бизге керекли специалистлени табалмайбыз. Кесибизни элибизден болсала, иги боллукъ эди. Бир заманда Нальчикден келип тургъанды хореограф. Анга алтмыш жаш жюрюй эдиле! Алай жол узагъыракъ болгъаны себепли, тышндан келгенле бираздан кетип къаладыла. Дагъыда барды фахмулу кызыбыз Усубекланы Айсурут, ол «Балкарияда» да тѐпсей эди. Эрге Москвагъа чыкъланды, бусагъатда анда жашайды. Биз а биягъы хореографсыз турабыз. Мен кесим беш кызыкъланы тѐпсерге юйретеме, «Малкъарны жулдузлары» деген ансамбль къурагъанбыз. Район, республикалы байрамлагъа къатышабыз. Эришиулеге да барабыз, Осетияда лауреат атха тийишли болуп къайтханбыз.

Суратчы да керек эди, жокъду. Театргъа да эс буруп тургъандыла бизни Маданият юйде. Сѐз ючюн, 2019 жылда Токумаланы Жагъафарны пьесасына кѐре Жангы жылгъа спектакль салыннган эди. Эллили бек бюсюреген эдиле. Дагъыда 2020 жылда сабийле ойнагъан спектакль салыннганды - «Къоншула». Арт жыллада кесибиз зат салмагъанбыз, алай Къулийланы Къайсын атлы театр келеди бизге, аны хайырындан сабийле профессионал театр къаллай болгъанын биледиле.

Дагъыда школчыланы кино бла шагъырейлендирирге онгубуз барды. Фондубузда мультфильмлени эм фильмлени проекттор бла кѐргѐзтебиз. Хау, бусагъатда хар адам кесини телефонунда да къараялыкълды фильмлеге, алай уллу экранда къарагъан башхады.

Жарсыугъа, жерибиз эркинди деп махтаналлыкъ туююлбюз. Биз элни администрациясыны мекамьндабыз, алгъын мында спорткомплекс болгъанды. Кружокларыбыз да, жерибиз да кѐбюрек болсала, эллиле бек сюерик эдиле. Болсада бусагъатда да ишибизни бардырабыз. Шабат конлеле китапла окъуйбюз. «Общество книголюбыв» бардыргъан эришиулеге да къатышабыз. Сулейман Джалалов да уллу иш бардырады, сабийлени жырларгъа эм пианинода согъаргъа юйретеди.

Маданият юй, китапхана (ол да бу мекамьдады), школ – биз барыбыз да бирге ишлейбиз. Байрамлагъа, эришиулеге да бирлешип, номерлени алай хазырлайбыз. Кысхасы, кълубуздан келгенича ишлейбиз, алай алыкъла этер ишибиз кѐп болгъаны баямды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Прокуратура

Аманлыкъланы тохматыу мадарлары

КъМР-ни прокуратурасында право низамны сакълалуу органланы таматаларыны аманлыкълчылыкълагъа къажалукъ жаны бла кенгешлерини жыйылуу болгъанды. Аны надзор ведомствону башчысы Николай Хабаров бардыргъанды.

Тюбешюуде шѐндюгю кезиуде терроризм эм экстремизм бла байламлы аманлыкъланы болдурмау жаны бла мадарланы, миллетле эм динле аралы келишиуюкню сакълалуу сорууларына къаралгъанды.

УФСИН

Байламлыкъланы бютюн кючлерге келишгенди

Россейни Аманлыкълчыланы терсликлерине жолукъдуруу жаны бла Федерал службасыны КъМР-де Управлениясында бардырылгъан «тѐгерек столда» тутулуп тургъанланы жашау болумларын жамауат тинтиуеден сора ачыкълангъан шартла сюзюлгендиле. Сѐз ведомствону бла жамауат организацияланы арасында байламлыкъланы кючлеуно юсюнден да баргъанды. Тюбешюу уголовно-толкуруучу системаны борчларын толтургъан кезиуде ълтюрюлген къуллукълчуларыны хурметине бир минут шумсуз туруудан башлангъанды.

Управленияны башчысы Александр Демидов ишеклини, терсленнгенлени эм тутулуп тургъанланы медицина излемлери жалчытылыннганларын белгилегенди, учрежденилада бардырылгъан жангиртыу ишлени юслеринден да айтханды.

- Мюлкюбюзно айнытуугъа, ишчи жерлени кѐбейтууге баш магъана бериледи. Жукъуу заманда 4-чю номерли колонияда тигучю цех ачылыкълды, 5-чи колонияда уа коз арты урлукъланы себип башлагъанбыз, - дегенди ол. Жамауат-къаранучу комис-

сияны башчысы Азрет Шапсигов къол кѐтюрюуюно кюнюнде ОНК-ны келечилери учрежденилада айыруула къалай баргъанларын сюзюп тургъанларын айтып, сайлау къуралуулу болгъанын чертгенди.

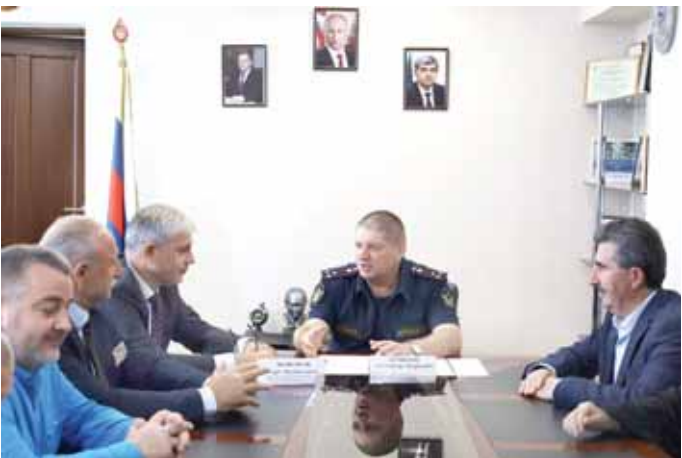
Жылны аллындан бери уа комиссияны келечилери учрежденилада 30 кере болгъандыла, тутулуп тургъанла бла тюбешюуге къуралгъандыла. Аладан жашау болумлагъа тарыгъула кѐлмегендиле.

- Жарыкъландыруу, право билимни жайыу жумушла, лекцияла бардырыладыла, юридический болушлукъ

хакъсыз бериледи. Жууапка эркинликлери сыйырымлай тартылгъанла къайтарып аманлыкълагъа къатышмача ангылатуу жумушла да къураладыла. Бу ишде уа пробацяны мадарлары уллу болушлукъдула. Комиссияны бла ведомствону араларында байламлыкъла чырмаусуз къураладыла,-дегенди ОНК-ны таматасы.

Кенгешге къатышханла бирге хайыры иш толтурулгъанын белгилеп, аны бютюнда кючлерге кереклисине келишгендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Къабарты-Малкъар Республиканы Цифралы айнытуу, байламлыкъла эмда асламлы коммуникацияла, «КъМР-Медиа» ГКУ-ну, КъМР-ни Журналисттерини союзуно, «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгъ псалъа», «Заман», «Советская молодѐжь», «Горняк» газетлени, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошмамахо», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналланы, «Къабарты-Малкъар» ВТК-ны, «КъМР-инфо» информация агентствону, «Элбрус» китап басманы коллективлери «Заман» газетни бѐлюмюно алгъынны редактору **ТЕММОЛАНЫ Локъманны жашы Мухадин** дунясын алышханы бла байламлы, уллу бушуу этип, аны юйюрюне, жуукъ-ахлусуна къайгъы сѐз бердиле.

«Заманны» редакциясыны ишчилери газетни бѐлюмюно алгъыннгы редактору **ТЕММОЛАНЫ Локъманны жашы Мухадин** дунясын алышханы бла байламлы, уллу бушуу этип, аны юйюрюне, жуукъ-ахлусуна къайгъы сѐз бердиле.

Къабарты-Малкъар Республиканы Цифралы айнытуу, байламлыкъла эмда асламлы коммуникацияла, «КъМР-Медиа» ГКУ-ну, КъМР-ни Журналисттерини союзуно, «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгъ псалъа», «Заман», «Советская молодѐжь», «Горняк» газетлени, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошмамахо», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналланы, «Къабарты-Малкъар» ВТК-ны, «КъМР-инфо» информация агентствону, «Элбрус» китап басманы коллективлери Информация политиканы управленясыны периодика басма, китап чыгарыу эмда полиграфия бѐлюмюно алчы специалисти **ОТАРЛАНЫ Тахирни жашы Маратха** аны анасы **ОТАРЛАНЫ Зухура, АПОЛАНЫ Магометни кызы**, дунясын алышханы бла байламлы, уллу бушуу этип, къайгъы сѐз бердиле.

Баш редактор КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан РЕДКОЛЛЕГИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш ред. орунбасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш ред. орунбасары), КЕТЕНЧИЛАНЫ Зульфия (жууаплы секретарь), МУСУКАЛАНЫ Сакينات, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зухура, УЙБАШЛАНЫ Мурат.	ТЕЛЕФОНЛА: Редактурун приёмнай – 42-63-01 . Баш редактурун орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82 , жууаплы секретарь – 40-28-97 , секретариат – 40-93-62 , корректория, специалисте – 42-63-52 .	Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла. Газетде басмалангъан материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге болуукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапылдыла.	Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.	Номерге графикге кѐре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды	РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5.
РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМЛЕРИ: Политика эм право – 42-24-02 , экономика – 42-66-73 , культура – 42-66-76 , социал ишле – 42-75-82 , курортла, туризм эм спорт – 40-39-93 , окъучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылуу – 42-37-94 , сурат алыучу – 40-59-18 , энчи корреспондент – 42-68-72 , операторла – 42-66-85 .		Газет Связны, информация технологияланы эмда асламлы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзору) Къабарты-Малкъарда управленясында 2016 жылда 19 декабрде регистрация этилгенди.	Газетли ислерине тандыруу ючюн КъМР-ни почта связны федерал Управленясы жууапылды. Телефон: 76-01-21	ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРТАЛА: Темуккуланы Асият – дежуурный редактор; Бийчеккуланы Жаннета (1,2-чи бетле), Баллиланы Феруза (3,4-чю бетле) – корректорла.	Электрон почта: elbor_50@mail.ru
		Регистрация номер — ПН № ТУ07-00118. Индекс - П 5893	Тиражы 1627 экз. Заказ № 2100		